

# PODSTAWOWE KIEŁZNA CZEŚĆ 1 - WĘDZIDŁA

BY BOB AVILA , WITH SUE M. COPELAND, PHOTOS BY CAPPY JACKSON

W dwóch kolejnych artykułach zapoznamy się z uwagami Boba Avili na temat kielzn. W pierwszym z nich przeczytamy o czterech ulubionych wędzidłach (snaffle bits), o tym dlaczego je lubi i czy nadawałyby się dla waszego konia.

Kielzna to mój “konik”. Nie tylko zajmują ważne miejsce w moim treningu i w znacznej mierze przyczyniają się do osiągniętych sukcesów na zawodach, ale ponieważ jestem “zakręcony” na ich punkcie, rozwijam własną produkcję i promuję ich linię pod swoją marką. Chyba większość facetów także ma małego hopla na ich punkcie, bo pytania o kielzna są jednymi z najczęściej zadawanych podczas szkolenia.

Z tego powodu wiem, które z nich są najpopularniejsze - dwa z moich trzech bestsellerów omawiam w tym artykule. I może dla niektórych będzie pewnym zaskoczeniem, że jedno z nich to zwykłe, proste wędzidło; drugie - to treningowe wędzidło half-and-half. (Trzecim bestsellerem jest kielzno z czankami, które omówię w drugim artykule)

Dlaczego kielzna są takie popularne? Gdyż są nieocenionymi narzędziami treningu. Wędzidła wywierają nacisk bezpośrednio na kąciki warg konia, dziąsła (bezzębna część żuchwy) i język. Ten bezpośredni ucisk zapewnia nieprzerwaną komunikację od twoich rąk do obu kącików końskich ust.

Gdy używamy ich właściwie, posyłamy koniowi jasny i łatwy do zrozumienia sygnał - w ten sposób koń szybciej pojmuje i przyswaja sobie twoje pomoce, a to pomaga budować zaufanie do ciebie. Z tych powodów zwykłe wędzidło jest pierwszym kielzmem, którego używam u wszystkich młodych koni. Nie wszystkie wędzidła są łagodne. Niektóre mogą być ostre, szczególnie w niestabilnej, niepewnej ręce. Wyjaśnię dlaczego przypatrując się czterem rodzajom wędzideł wiszących w mojej siodlarni. Przy okazji podzielę się uwagami wartymi odnotowania i ciekawostkami na temat każdego z nich.

## Kielzno #1 - Łagodne zwykłe wędzidło

**Do czego się nadaje:** To jest kielzno, z którym zaczynam trening. To także to, na którym często kończę wiele zawodów. (*Na marginesie:* Chics Magic Potion, koń na którym startowałem w 2003 roku na National Reined Cow Horse Association Snaffle Bit Futurity, miał to kielzno gdy wygrał). To także pierwsze, po które sięgam, gdy mam problem ze starszymi końmi.

**Dlaczego:** To łagodne kielzno, które zachęca konia do pozostania miękkim w pysku; jest wyrozumiałe zarówno dla konia jak i jeźdźca. Zawsze mówię, że 99 koniom na 100 ono się spodoba. (*Na marginesie:* Wygrałem ponad milion \$ używając takiego kielzna)

**Kółka - pierścienie:** Taką konfigurację - O-ring - preferuję. (*Na marginesie:* W mojej opinii konfiguracja zależy od indywidualnych preferencji jeźdźca. Np. czołowy trener cow-horse Ted Robinson preferuje wędzidło D-ring omawiane trochę dalej). O-ring pomaga mi wyczuć końskie usta bardziej niż jakiś inny typ kielzna. Niezależny ruch pierścieni i ścięgierza powoduje, że lekkim ruchem ręki można przekazać przez wodze delikatne wi-



BIT #1: SMOOTH-MOUTH SNAFFLE

bracje - sygnały do końskiego pyska, co pozwoli na utrzymanie konia lekkim, miękkim i reagującym na pomoce.

**Ściągierz:** Łagodny 3/8 “ściągierz” tzw. “sweet iron” z miedzianymi wstawkami zachęca konia do ślinienia się. (Zobacz “Material Matter na stronie 3) Pojedyńczo łamany jest dopuszczalny. To kielzno nie ma żadnych “patentów”. Jeżeli koń jest miękki w pysku i odpowiada na sygnały, użyję wędzidła zarówno na treningu jak i na zawodach do czasu, aż dojrzeje do kielzna z czankami.

**Sprawność jeźdźca:** Jeździec wyszkolony na każdym poziomie zauważy, że to kielzno jest pomocne szczególnie przy treningu młodych koni. (*Na marginesie:* Skórzany pasek podbródkowy utrzymuje pierścienie na właściwym miejscu i zapobiega przeciągnięciu wędzidła przez końskie usta).

**Kielzno #2: Zwężające się (ostre) wędzidło.**

**Do czego się nadaje:** To przedstawione na zdjęciu jest kielznem treningowym, ale ja wybieram czasami wędzidło z takim ścięgierzem gdy startuję.

**Dlaczego:** Zwężony ścięgierz ma nieco ostrzejsze krawędzie niż poprzedni (wędzidło #1). To - w zestawieniu z mniejszą średnicą w miejscu łączenia z pierścieniami - sprawia, że jest nieznacznie mniej łagodne, ale da ci więcej czucia. (*Na marginesie:* cienki ścięgierz - ostrzejsze kielzno) Możesz trenować z łagodniejszym wędzidłem, następnie podejść do tego, jeżeli trzeba, by twój koń był zgrany z tobą na zawodach.

**Kółka - pierścienie:** D-ring stabilizuje akcję ścięgierza, więc jest dobrą opcją dla konia sprawiającego kłopot swoim niedbałym (luźnym) ruchem. Pionowa tuleja do której przymocowany jest ścięgierz, zmniejsza ryzyko przyszczygnięcia.

**Ściągierz:** Ten 3/8" ścięgierz z tzw. "sweet iron" zwęża się przy łączeniu z pierścieniami, jednak nadal jest dopuszczony do używania podczas zawodów.



BIT #2: TAPERED (EDGED) SNAFFLE

**Sprawność jeźdźca:** Jeżeli chcesz używać tego wędzidła powinieneś być już dosyć sprawnym jeźdźcem. Jeżeli jesteś niedoświadczonym jeźdźcą lub zdarza się, że ciągniesz za wodze by zachować równowagę, używaj lepiej wędzidła O-ring (wędzidło #1).

**Kielzno #3: Wędzidło treningowe "pół na pół"**

**Do czego się nadaje:** We wprawnej ręce to wędzidło może pomóc w uzyskaniu skupienia i uwagi konia bez dostarczania bólu w ustach. (*Na marginesie:* Tylko gdy koń dobrze reaguje i odpowiada na wędzidło #1, sięgam po to kielzno i tylko wtedy, gdy koń tego potrzebuje). Generalnie nie używam go w pierwszych sześciu miesiącach treningu na młodych koniach. Po tym czasie tylko w sytuacji, gdy to może być przydatne dla uzyskania bardziej odpowiadającego i czulego konia na sygnały i/lub dla lepszego dostrojenia się przed zawodami. To kielzno nie jest dopuszczane na zawodach przez wiele organizacji.

**Dlaczego:** Gładka połowa ścięgierza nie uszkodzi warg i dziąseł konia, podczas gdy skręcona część da ci jeszcze więcej czucia niż

poprzednie dwa wędzidła. (*Na marginesie:* prosty poskręcany drut w wędzidle #4 może sprawić koniowi ból w kącickach ust. Końcowy rezultat może być taki, że przy kontakcie koń będzie doznawał "wstrząsu". W końcu taki koń zamiast być bardziej wrażliwym i lekkim będzie ciężki i twardy w pysku.)



BIT #3: TRAINING (HALF-AND-HALF) SNAFFLE

**Kółka - pierścienie:** : O-ring sprzyja właściwemu, swobodnemu działaniu ścięgierza, gładka część redukuje możliwość przyszczypania.

**Ściągierz:** Gładka część, która leży na bezzębnej części zuchwy i styka się z kącickami ust nie uszkodzi ich. To sprawia, że jest łagodniejszym wędzidłem niż wędzidło #4. Część ze skręconego drutu, która spoczywa na języku konia, jest bardziej "kąsająca" niż gładka (jak w poprzednich wędzidłach)

**Wyszkolenie jeźdźca:** To kielzno jest tylko dla doświadczonych jeźdźców. W niespokojnych rękach zamiast rozwiązać problemy, przysporzy ich jeszcze więcej.

## Kielzno #4: Wędzidło twisted (skręcone)

**Do czego się nadaje:** Jeżeli to kielzno będzie w doświadczonych rękach i używane będzie rozsądnie, to może ono rozjaśnić koniowi w głowie. Pomoże mu w dostrojeniu się z jeźdźcem i uwrażliwieniu na jego sygnały. (*Na marginesie:* Biorę to wędzidło na każde zawody. Jeżeli jadę w finałach - powiedzmy w wielkich futurity - mogę wcześniej, bezpośrednio przed występem pojechać na nim, by rozjaśnić koniowi w głowie. Ale! w niewprawnych rękach to kielzno może rozwalić koniowi usta.)

**Dlaczego:** Ściągierz ma dużo "zadr", które działają jak miecz obosieczny. W wykwalifikowanych rękach mogą uwrażliwić konia na sygnały i sprawić, że będzie je respektował. W niepewnych rękach uszkadzają



BIT #4: TWISTED-WIRE SNAFFLE

usta konia i przyniosą odwrotny skutek. (*Na marginesie:* Im bardziej będziesz polegał na ściągierzu twisted, tym trudniej będzie ci uzyskać czulego i respektującego zwykle wędzidło konia - może zupełnie przestać na nie reagować. Odkąd w wielu konkurencjach wymaga się gładkiego ściągierza, "uzależnienie się" od wędzidla twisted nie jest zbyt rozsądne. W wielu organizacjach takie kielzno nie jest dopuszczalne.)

**Kółka-pierścienie:** Zobacz kielzno #1 (str.1)

**Ściągierz:** 3/8" to odpowiednia grubość ściągierza twisted, dzięki czemu jest nieco łagodniejszy od cieńszych/ bardziej skręconych. Choć "łagodny" i "skręcony" to tutaj oksymoron. Dwa druty skręcone wokół siebie tworzą wiele krzyżkowych krawędzi. To może być ostrym kielzmem.

**Wyszkolenie jeźdźca:** To wędzidło jest tylko dla bardzo dobrze wyszkolonych trenerów. Tylko wówczas jest to dobre narzędzie, przynoszące pożytek.

## Materiały na kielzna:

Naszym celem jest zachęcić konia do ślinienia się. Wilgoć poprawia jego wrażliwość na kielzno i zachęca go do pracy szczęką, co pomaga mu się rozluźnić.

**Zwykła stal:** Potocznie zwana "sweet iron", ten materiał zachęca konia do ślinienia się. Gdy ściągierz utlenia się (rdzewieje) dostaje "słodki" smak, stąd bierze się nazwa.

**Stopy miedzi:** Można rozpoznać po czerwonawej barwie. Ten materiał także zachęca do ślinienia. Miedź może być użyta na cały ściągierz, lub tylko jako wstawki przy ściągierzu ze zwykłej lub nierdzewnej stali.

**Argentan:** Zwany czasami niemieckim srebrem, to twarde stop przede wszystkim niklu i miedzi. Utleniająca się miedź zachęca konia do ślinienia się.

**Nierdzewna stal:** Materiał trwały, nierdzewiejący, neutralny. Ani nie zniechęca, ani nie zachęca konia do ślinienia.

**Aluminium/chrom:** Obydwa materiały mają tendencje, do wysuszania końskiego pyska, więc nienajlepiej nadają się na kielzno.

**Plastik/guma:** Przy ściągierzach z tych materiałów akceptacja jest różna. Jedne konie wydają się lubić ich smak, inne nie zdołają się ślinić i nie mogą się odprężyć.

Wśród wielu osiągnięć Boba Avili- wielokrotnego mistrza świata AQHA w różnych konkurencjach - są m.in. : potrójne zwycięstwo w NRCHA Snaffle Bit Futurities oraz NRHA Futurity, podwójnie zdobyty tytuł World's Greatest Horseman. Bob był pierwszym odbiorcą prestiżowej nagrody Professional Horseman AQHA w 1998 roku. Jest właścicielem Avila Training Stables, INC w Temecula, California. Więcej na [www.bobavila.net](http://www.bobavila.net)